

ค่านิยมในงานสังคมสงเคราะห์ (Social Work Value)

ความหมาย

ก่อนที่จะกล่าวถึงค่านิยมในงานสังคมสงเคราะห์ ควรจะทำความเข้าใจกับคำว่าค่านิยม (Value) และงานสังคมสงเคราะห์ (Social Work) ก่อน

ค่านิยม ในความหมายกว้าง ๆ ทั่วไปนั้น Webster ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นคุณภาพของสิ่งที่ปรารถนา มีประโยชน์ และกำหนดได้ มีความสำคัญหรือมีค่าหรือขนาดของควมมีค่า ¹

ส่วน Talcott Parsons อธิบายว่า ค่านิยม หมายถึง เนื้อหาของระบบที่มีสัญลักษณ์ร่วมกัน ซึ่งนำมาใช้เป็นมาตรการ หรือมาตรฐานในการเลือกสรรระหว่างบรรดาทางเลือกต่าง ๆ ที่มีปรากฏแฝงอยู่ในสถานการณ์อย่างหนึ่ง ²

ส่วน Robin M. Williams กล่าวว่า ค่านิยม หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับสภาวะอันเป็นที่ต้องการ ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์ได้ในฐานะเป็นมาตรการในการ

1

College Edition, Webster's New World Dictionary of the

American Language (New York : The World Publishing Co, 1968) p.160 g.

2

M.A. Hough, "Social Work Values : Criteria for Choice Among

Values," International Social Work 12 (1969) : 12.

เลือกสรรหรือถือเป็นการถูกต้องสำหรับพฤติกรรมที่เสนอแนะหรือพฤติกรรมที่แท้จริง¹

ซึ่งจากความหมายทั้งสองนี้ ค่านิยมเป็นมาตรการหรือมาตรฐานซึ่งได้เลือกสรรแล้วจากบรรดาทางเลือกของการกระทำหลายอย่าง เช่น ค่านิยมเน้นความคิดและความเชื่อที่ผูกพันกับวัฒนธรรม อันเป็นแนวทางเกณฑ์ในการเลือกวิถีดำเนินชีวิตของบุคคล

ส่วน Young และ Mack อธิบายว่า ค่านิยม คือ ความคิดในเรื่องสิ่งที่ควรจะเป็น เช่น การที่บุคคลจะปฏิบัติสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไปนั้น ก็มักจะพิจารณาหาคำตอบให้ตนเองว่า การกระทำดังกล่าวนั้นสมควรหรือไม่และมีใครบ้างที่เขาปฏิบัติกันอยู่ ดังนั้น ในความหมายข้างบนนี้ ค่านิยมก็คือการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าอะไรบางอย่างเป็นสิ่งที่ดีถูกต้องและอะไรบางอย่างที่มีความสำคัญ²

ส่วน Clyde Kluckhohn ได้อธิบายความหมายของค่านิยมไว้ว่า ค่านิยม คือ ความคิดความปรารถนาจะได้สิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลในสังคม เป็นมาตรการในการตัดสินใจว่า บุคคลควรจะทำอะไรและต้องการอะไร ค่านิยมเป็นสิ่งที่ทำให้เราทราบถึงเป้าหมายต่าง ๆ ที่บุคคลในสังคมแสวงหา ทำให้เราทราบถึงระบบความเชื่อตลอดจนถึงอันเป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มคนในสังคม³

1

Ibid.

2

Kimball Young and Raymond W. Mack, Sociology and Social Life (New York : American Co, 1959) p.70.

3

Clyde Kluckhohn, The American Style (New York : Elting E. Morison, 1958), p.204.

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่เราพิจารณาแล้วว่าดีงามและเป็นที่ต้องการ
ค่านิยมตัดสินจากคุณภาพ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่สาริตทดลองให้ดูได้ ค่านิยมเป็นตัวแทนของ
ความมุ่งหมายหรือเป้าหมาย ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์จะพยายามดำเนินงานเพื่อให้
บรรลุถึง¹

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง มาตรฐานอย่างหนึ่งหรือหลาย
อย่างซึ่งยึดถือกันในสังคม เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงแบบแผนต่าง ๆ ของพฤติกรรม
และเป็นสิ่งที่กำหนดการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมในอันที่จะเกี่ยวข้องกับบุคคล
อื่น ²

งานสังคมสงเคราะห์ (Social Work) ในปัจจุบันนี้ผู้ให้คำนิยามของคำว่า
การสังคมสงเคราะห์ไว้มากมายหลายท่าน ในภาษาอังกฤษมีคำที่มีความหมายใกล้เคียง
เคียงกับคำว่าสังคมสงเคราะห์ เช่น social welfare, social services, social work
และ social security แต่ยังไม่เป็นที่ตกลงกำหนดความหมายของคำให้เป็นแบบ
เดียวกันจนถึงือเป็นสากลได้

1

Harriett M. Barlett, The Common Base of Social Work Practice
(New York : National Association of Social Workers, 1970), p.63.

2

Report of the Intercultural Seminar. The East West Center,
Hawaii, "An Intercultural Exploration : Universal and Differences in
Social Work Values, Functions and Practices, "New York : Council on
Social Work Education, 1967, p.7. (Mimeographed)

คำว่า " Social Welfare" ในภาษาไทย แปลว่าสวัสดิการสังคม คำว่า "social service" แปลว่า บริการสังคม คำว่า "social work" แปลว่า การสังคมสงเคราะห์ และ " social security" แปลว่า ความมั่นคงทางสังคม ดังนั้นจึงพอจะให้คำจำกัดความของคำว่า การสังคมสงเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

การสังคมสงเคราะห์ คือ การช่วยบุคคล ครอบครัว กลุ่มชน หรือชุมชน ซึ่งประสบความเดือดร้อนทางกายหรือทางใจให้สามารถแก้ปัญหา เพื่อพ้นจากความเดือดร้อนและช่วยตนเองให้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความผาสุก มั่นคง ทั้งนี้โดยมุ่งให้บุคคลที่ได้รับความสะดวกนั้นใจกำลังต่าง ๆ เช่น กำลังกาย กำลังใจ สติปัญญา และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ¹

การสังคมสงเคราะห์หมายถึง การจัดให้มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนเป็นบุคคล เป็นกลุ่ม หรือทั้งชุมชน โดยใช้หลักทฤษฎีของการสังคมสงเคราะห์เป็นแนวปฏิบัติ ²

การสังคมสงเคราะห์ เป็นกระบวนการซึ่งทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนและระบบต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งจะช่วยให้คนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ สิ่งแวดล้อมเหล่านี้จะสนองความต้องการของคนออกมาในรูปความต้องการด้านอารมณ์

¹ พรณี ประจวบเหมาะ, "ความหมาย วิธีการและขบวนการของการสังคมสงเคราะห์", คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 2. (อัคราเนา)

² นันทนีย์ ไชยสุต, "หลักทฤษฎีเบื้องต้นของสังคมสงเคราะห์," เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, หน้า 6.

ความสุขกายสบายใจและโอกาสต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ชีวิตของเขามีความสุข¹

งานสังคมสงเคราะห์ที่เป็นศิลปของการนำเอาทรัพยากรต่าง ๆ มาทำให้เกิดประโยชน์แก่บุคคล กลุ่มชนและชุมชนที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ให้ประชาชนเหล่านี้สามารถช่วยตนเองได้²

งานสังคมสงเคราะห์เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยประชาชนให้สามารถแก้ปัญหาเพื่อสวัสดิภาพของตนเองโดยใช้สถาบันทางสังคมที่มีอยู่เข้าช่วยสนองความต้องการนั้น ๆ อย่างเหมาะสม³

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าค่านิยมทางสังคมสงเคราะห์ หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ อันเป็นที่ยอมรับว่าถูกต้องจึงามพึงยึดถือและพึงต้องการสำหรับวิชาชีพทางสังคมสงเคราะห์⁴

¹ Allen Pincus, and Anne Minahan, Social Work Practice : Model and Method (Itasca : F.E. Peacock Publishers, 1973), p.9.

² Herbert H. Stroup, Social Work : An Introduction to the Field (New Delhi : Eurasia Publishing House, 1965), p.2.

³ Elizabeth A. Ferguson, Social Work : An Introduction (New York : J.B. Lippincott Co., 1963), p.3.

⁴ จิตติมา โสภารัตน์, "ค่านิยมในงานสังคมสงเคราะห์," ใน การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์, หน้า 84. ยุพา วงศ์ไชย, บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิชเชศ, 2519.

ประเภทของค่านิยมในงานสังคมสงเคราะห์

ในงานสังคมสงเคราะห์แบ่งค่านิยมออกเป็น 2 ประเภท คือ ค่านิยมพื้นฐานในงานสังคมสงเคราะห์ (Primary Social Work Values) และค่านิยมเฉพาะในงานสังคมสงเคราะห์ (Secondary or Specific Social Work Values)

ก. ค่านิยมพื้นฐานในงานสังคมสงเคราะห์ ค่านิยมนี้เป็นค่านิยมสากลซึ่งนิยมกันอยู่ในทุกประเทศทั่วโลก ได้แก่

1. มนุษย์ย่อมมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และคุณค่าของความเป็นมนุษย์แฝงอยู่ในตัวเอง

ค่านิยมซึ่งเป็นหลักยึดถือและความเป็นสากลนั้นมีได้เหมือนกันไปหมดทุกสังคม คุณค่าและศักดิ์ศรีของแต่ละบุคคลนี้ แต่ละสังคมควรจะยึดถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ ในสังคมตะวันตก ค่านิยมข้อนี้เป็นที่แพร่หลายและมีขอบเขตกว้าง เช่น ในการพูดและการประพฤติปฏิบัติ เป็นต้น แม้กระทั่งในงานสังคมสงเคราะห์ซึ่งได้บัญญัติโดยที่ประชุมของสมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งชาติอเมริกา มีข้อหนึ่งระบุว่า "ข้าพเจ้าจะเคารพในเรื่องส่วนตัวของบุคคลที่ข้าพเจ้าให้บริการ" ¹ ซึ่งตรงกับจรรยาบรรณของนักสังคมสงเคราะห์ที่บัญญัติโดยที่ประชุมของสมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ²

1

National Association of Social Worker, "Standers for Social Work Personnel Practices," New York : Council on Social Work Education, October 13, 1960. p.8 (Typewritten)

2

เสถียรสวัสดิ์, "จรรยาบรรณของนักสังคมสงเคราะห์" สารสนsth 18 (ตุลาคม - ธันวาคม 2520) : 60.

2. ความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาการของบุคคลกับสังคมย่อมเกี่ยวพันกับความมั่นคงปลอดภัยของบุคคลและสังคม

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม¹ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นักสังคมสงเคราะห์ก็มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงด้วย คือจาก "นักจักระเบียชุมชน" มาเป็น "นักพัฒนาและนักวางแผนสังคม"² ความเจริญของบุคคลแต่ละคน กลุ่ม หรือชุมชน ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงแต่ต้องมีกลไกที่มั่นคง ซึ่งกลไกนี้ได้แก่ สถาบันทางสังคมสงเคราะห์หรือวิชาชีพทางสังคมสงเคราะห์นั่นเอง

ส่วนความมั่นคงเป็นหลักการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับงานสังคมสงเคราะห์ เป็นงานก้าวแรกของวิชาชีพทางสังคมสงเคราะห์ เป็นวัตถุประสงค์หลักของโครงการต่าง ๆ ในด้านสวัสดิการสังคม ในสังคมสมัยใหม่เชื่อกันว่าความมั่นคงทางเศรษฐกิจคือสิทธิมนุษยย์และถ้าหากเขาไม่อาจจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจด้วยตัวของเขาเอง เขาก็มีสิทธิที่จะเรียกร้องจากสังคมได้³

วิชาชีพสังคมสงเคราะห์ถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ เศรษฐกิจ และสังคมแก่สมาชิกของสังคม โครงการด้านสวัสดิการสังคมและงานสังคมสงเคราะห์สำหรับบุคคลแต่ละคน กลุ่ม หรือชุมชน ถือความมั่นคงเป็นจุดหมายปลายทางของความช่วยเหลือ

1

T.B. Batten, Communitis and their Development (London : Oxford University Press, 1957), p.16.

2

H.H. Apteker, "American Social Values and their Influence on Social Welfares and Professional Social Work," Journal of Social Work Process 16 (1967) : 13.

3

Max Siporin, Introduction to Social Work Practice, p.178.

3. มนุษย์ย่อมมีความสามารถทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติ ปัญญาและสังคมแตกต่างกันไป

เมื่อมนุษย์มีความแตกต่างกันไปตามพันธุกรรม สิ่งแวดล้อมและโอกาส ในการที่เขาจะแสดงความสามารถออกมา เพราะฉะนั้นไม่ว่าบุคคลจะเป็นคนเช่นไร ไม่ว่าจะพิการ ทุพพลภาพ ยากจน หรือร่ำรวย หรือมีพฤติกรรมอันไม่เป็นที่ยอมรับ ของสังคมก็ตาม บุคคลนั้นก็คงมีความสามารถในตัวของเขาเอง นอกจากนี้บุคคล ย่อมมีความสามารถในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้

Gordon Hamilton ได้กล่าวไว้ว่า งานสังคมสงเคราะห์ที่ ให้ความเคารพในความแตกต่างของบุคคล นักสังคมสงเคราะห์ย่อมไม่ปรารถนาให้ ใคร ๆ ต้องมีความเห็นพ้องตามความคิดของตนและทั้งไม่ปรารถนาว่า แบบแผน วัฒนธรรมและแบบแผนชีวิตของบุคคลแต่ละคนจะต้องมีรูปแบบเป็นแบบอย่างเดียวกันหมด¹

ส่วน Trecker ได้กล่าวถึง ความแตกต่างของบุคคลไว้ว่า งานสังคม สงเคราะห์ยอมรับว่า บุคคลหนึ่งอาจจะเหมือนกับคนอื่นหรือไม่เหมือนใครเลยก็ได้ บุคคล กลุ่มชน หรือชุมชนแต่ละหน่วยย่อมมีความเป็นหนึ่งในตัวเอง (Unique in in himself) คนแตกต่างกันเพราะสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแก่เขาในประสบการณ์ในอดีต ของเขา²

Pearlman ได้อธิบายว่า โดยส่วนรวมผู้มารับการสงเคราะห์ ก็ เหมือนมนุษย์อื่น ๆ แต่โดยส่วนตัวแล้วเขาอาจจะมีลักษณะเฉพาะที่เป็นของเขา

1

Gordon Ramilton, Social Work as Human Relationship.

(New York : Columbia University Press, 1949), p.240.

2

Ibid, p.12.

เขาเกิดและเจริญเติบโตมาด้วยบุคคลิกภาพที่แตกต่างกัน ¹

4. มนุษย์ยอมมีสิทธิในการแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมในอันที่จะก่อให้เกิดการตระหนักถึงความสามารถของตนเอง (Self - Realization)

นักสังคมสงเคราะห์ยอมมีความเคารพต่อความเป็นคนของมนุษย์ ซึ่งแสดงออกมาเป็นความเชื่อมั่นที่เกี่ยวกับความสามารถของบุคคลในอันที่จะจัดระเบียบและควบคุมความสัมพันธ์ทางสังคมของตนเอง ตลอดจนทำการปรับตัวตามที่จำเป็นเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตของตนเองได้

ในการช่วยเหลือมนุษย์นั้น ยิ่งนักสังคมสงเคราะห์ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับประชาชนมากขึ้นเพียงใด เขาก็ยิ่งมีความเชื่อมั่นมากขึ้นเพียงนั้นว่ามนุษย์มีความสามารถแฝงอยู่ในตัวเพื่อจะไถ่ถอนตัวเองออกไปให้พ้นจากความทุกข์ยากเดือดร้อนต่าง ๆ ของตน นักสังคมสงเคราะห์ยังเชื่อว่าเมื่อบุคคลใดพลาดพลั้งขึ้นมาถึง ๆ ที่คนอื่นต่างก็ประสบความสำเร็จ การพลาดพลั้งนั้นไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเพราะเขาผู้นั้นขาดความสามารถที่จะทำการได้สำเร็จ แต่อาจจะเป็นเพราะเขาถูกกีดกันไม่ให้ได้ใช้พลังความสามารถที่เขาถืออยู่อย่างพร้อมพร้อมแล้วก็ได้ คือเขาอาจจะถูกกีดกันไม่ให้มีอิสระ เกิดการเสียเปรียบ หรือมีอารมณ์หวาดกลัว เชื่อต้องมลาย อคติต่าง ๆ หรืออาจจะถูกขัดขวางโดยมิตรสหาย หรือสมาชิกในครอบครัว ² เป็นต้น

5. มนุษย์ยอมมีแรงกระตุ้นภายในตัวเอง (drives) ซึ่งจะก่อให้เกิดการตระหนักถึงความสามารถของตนเอง (Self - Fulfillment)

¹ Helen Harris Pearlman, Social Casework : A Problem-Solving Process. (Chicago : The University of Chicago Press, 1973), p.6.

² Ibid., pp.35-36.

นักสังคมสงเคราะห์มีความเชื่อว่าแทบทุกคนจะมีความสามารถในการปรับปรุงตนเองแตกต่างกัน แต่ทุกคนก็ย่อมมีความสามารถอันน้อยอยู่พร้อมด้วยพลังผลักดันที่แฝงอยู่ในตัว และในการช่วยตนเองสิ่งเดียวที่บุคคลต้องการก็คือโอกาสอันเหมาะที่จะใช้ความสามารถของเขาเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

6. มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ความต้องการทางร่างกาย ทางจิตใจ อารมณ์และสังคม รวมทั้งมีความต้องการโอกาสที่จะพัฒนาความสามารถของตนเองตลอดจนการประสบผลสำเร็จสำหรับตนเอง และโอกาสที่จะให้ความต้องการพื้นฐานนั้น ๆ ได้รับการตอบสนองอย่างพึงพอใจต่อความมั่นคงปลอดภัย

เกี่ยวกับความต้องการพื้นฐาน (Basic needs) ของมนุษย์นั้น Maslow¹ ได้แบ่งออกเป็น 5 ประการใหญ่ ๆ คือ

1. ความต้องการด้านกายภาพ (Physiological Needs) ได้แก่ ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ ความต้องการอุณหภูมิที่เหมาะสมแก่ร่างกาย ความต้องการหลีกเลี่ยงจากความเจ็บปวด ต้องการพักผ่อน ต้องการออกซิเจน และต้องการการขับถ่าย

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ได้แก่ ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของตน ความมีระเบียบ ความเป็นปึกแผ่น หรือมีเสถียรภาพ

3. ความต้องการความรักและความผูกพัน (Love and Belonging Needs) มนุษย์ทุกคนต้องการความรัก ต้องการที่จะรักคนอื่น และให้คนอื่นรักตน

1

Donald A. Laird and Eleanor . C. Laird, Practice Business Psychology (New York : Mc. Graw Hill Book Co., 1956), pp.222 - 223.

4. ต้องการความยอมรับนับถือ (Esteem Needs) ทุกคนย่อมต้องการความยอมรับนับถือยกย่องจากบุคคลอื่น ต้องการความมีชื่อเสียง ต้องการความสำเร็จ และความนับถือตนเอง

5. ต้องการความสมหวังในชีวิต (Self Actualization) ได้แก่ การที่บุคคลยอมรับสมรรถภาพของตน และมุ่งไปสู่การใช้สมรรถภาพอย่างเต็มที่เพื่อบรรลุถึงจุดมุ่งหมายในชีวิต

7. การกระทำหน้าที่ในสังคม (Social Functioning) เป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต่อการที่มนุษย์กินรณเพื่อให้ได้บรรลุความสำเร็จด้วยตนเอง

การกระทำหน้าที่ในสังคมมนุษย์ หมายถึงการกระทำตามบทบาทในสังคมของบุคคลตลอดจนความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลนั้น ๆ บุคคลจะต้องปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของตนในสภาพที่ตนมีอยู่¹ ส่วนจะแสดงบทบาทใหม่ประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น การอบรมให้มีระเบียบทางสังคม ความพอใจในสิทธิและหน้าที่ ก่าลังใจและเหตุจูงใจให้ทำงานต่าง ๆ สภาพทางกายภาพและทางใจอันเนื่องมาจากพันธุกรรม เป็นต้น

8. บุคคลแต่ละคนถือเป็นที่ต้องคำนึงขั้นต้นของสังคมและสังคมย่อย มีความผูกพันต่อการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่บุคคล เพื่อให้บุคคลได้รับความพอใจในผลสำเร็จสำหรับตนเอง

ดังได้ทราบแล้วว่า งานสังคมสงเคราะห์ที่มีความเชื่อว่า บุคคลแต่ละคน แม้จะยากจนพิการ หมคหวัง ท้อแท้ ไม่วางจะอยู่ในสถานะอย่างไร ทุกคนก็คงเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มีศักดิ์ศรี มีความต้องการ ตลอดจนความสามารถในตนเอง

1

R.S. Downie . and Eileen M. Loudfoot, " Aim Skill and Role in Social Work," in Philosophy in Social Work, p.112.

ไม่มากนักน้อย ดังนั้นสังคมจึงต้องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่บุคคลเพื่อให้บุคคล
 ได้รับความพอใจในผลสำเร็จของตนเอง ไม่ใช่คิดว่าทำให้การบรรเทาทุกข์เป็น
 เรื่องเสียหายอย่างร้ายแรงมาก หรือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากก็ไม่ควรได้รับการช่วยเหลือ
 เพราะเป็นการเอาเปรียบหรือแก่งแย่งความสุขของผู้มีฐานะและประสบความสำเร็จ¹

2. บริการทางสังคมต่าง ๆ (Social Services) มุ่งช่วยเพิ่มพูน
 การกระทำหน้าที่ในสังคมของบุคคล ทั้งนี้ก็เพราะสังคมทั้งหลายต้องสนับสนุนความ
 สามารถของบุคคลเพื่อให้บุคคลประสบความสำเร็จ สำหรับตัวเอง

บริการทางสังคมหมายถึงการบริการหรือกิจกรรมที่รัฐบาลหรือเอกชนจัด
 ขึ้นเพื่อช่วยบุคคล ครอบครัว กลุ่มชน หรือชุมชนแก้ปัญหาความเดือดร้อน ให้มีความ
 เป็นอยู่อย่างผาสุก ตลอดจนการป้องกันและบำบัดความเดือดร้อนต่าง ๆ ให้แก่
 ประชาชน²

ในบางประเทศแม้ว่าเศรษฐกิจจะรุ่งเรือง ประชาชนส่วนใหญ่จะมีรายได้
 สูง มีการครองชีพในระดับดี แต่ก็ยังคงต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทำให้
 รัฐบาลต้องตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะต้องบริการทางสังคม โดยมุ่งที่จะ
 ช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมของคนให้ดีขึ้น ช่วยฟื้นฟูทั้งด้านร่างกายและจิตใจเพื่อ
 ให้บุคคลผู้ประสบกับความเดือดร้อนเหล่านั้นได้พัฒนาความสามารถของตนเองให้เป็น

¹ Edward T. Devine, The Principle of Relief (New York :

The Mac Millan Co., 1970), p.5.

² Walter A. Friedlander, Introduction to Social Welfare, p.4.

พลเมืองของชาติที่ปรกติสมบูรณ์ สังคมใดจะก้าวหน้าหรือไม่นั้นย่อมคงอาศัยบุคคล
ของประเทศที่มีคุณภาพมีความกระตือรือร้นปฏิบัติหน้าที่ของตนได้โดยไม่เป็นภาระฟุ้งฟิง
ของผู้อื่น เพื่อให้บุคคลประสบผลสำเร็จสำหรับตัวเขาเอง

10. สังคมยอมมีสิทธิในการช่วยเพิ่มพูนให้สมาชิกแต่ละคนของสังคม
มีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน

ในฐานะที่บุคคลเป็นสมาชิกผู้หนึ่งของสังคม บุคคลต้องพยายามสร้างสรรค์
สังคมที่ตนอาศัยอยู่ให้เจริญตามไปด้วย สังคมจะเจริญหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับสมาชิกของ
สังคมเช่นกัน ในปัจจุบันนี้รัฐบาลได้พยายามปรับปรุงพัฒนาชุมชนที่ยังล้าหลังให้เจริญ
ยิ่ง ๆ ขึ้นไป แต่ก็ยังเป็นภาระหนักเพราะบริการของรัฐมีจำกัด ดังนั้นจึงเป็นการ
สมควรที่จะชักจูงให้สมาชิกของสังคมเข้าร่วมปฏิบัติงาน โดยฝ่ายรัฐบาลให้ความ
ช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น ให้สมาชิกในสังคมรู้จักปกครองตนเอง รู้จักช่วยตนเอง
รู้จักปรับปรุงสาธารณประโยชน์ รู้จักวิธีการทำงาน ตลอดจนการริเริ่มอื่น ๆ และให้
รู้จักนำทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนนั้น ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น การที่สมาชิก
ในสังคมจะมีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนมากน้อยเพียงใดนั้น ต้องให้สมาชิกใน
สังคมมีความรู้สึก ว่า พวกเขาเป็นกลุ่มสังคมเดียวกันมากที่สุดจึงจะเป็นประโยชน์¹
เพราะฉะนั้นนักสังคมสงเคราะห์ต้องพยายามให้สมาชิกในสังคมได้ทำงานร่วมกันและใช้
เทคนิคในการทำงานร่วมกันด้วย

๓1. บุคคลแต่ละคนในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม ย่อมมี
ความผูกพันต่อสังคมในอันที่จะแสวงหาความสำเร็จสำหรับตนเอง ซึ่งก็ย่อมมีผลต่อ

¹ มาร์ติน กรีนเบิร์ก, "แนวความคิดเรื่องชุมชน ทัศนะของนักสังคมสงเคราะห์
ชุมชน" แปลโดย บัณฑิต อ่อนคำ ใน การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์, หน้า 55-56.
บุพา วงศ์ไชย, บรรณาธิการ, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิเศษ, 2519.

ความเจริญก้าวหน้าของส่วนรวมควย

งานสังคมสงเคราะห์ให้ความเชื่อมั่นในศักยภาพของคนโดยถือว่าคนเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศชาติ บุคคลที่ประสบกับปัญหาจะต้องได้รับความช่วยเหลือเพื่อให้สามารถช่วยตัวเองได้ เมื่อเขาไม่เป็นภาระของคนอื่นแล้ว เขาก็จะประสบผลสำเร็จสำหรับตนเอง เมื่อบุคคลในชาติประสบความสำเร็จของตนเองแล้ว ก็ย่อมจะนำมาซึ่งความเจริญของชาติสืบไป

12. ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมเบื้องต้นที่สำคัญที่สุดของมนุษย์¹

ครอบครัวนั้นมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของมนุษย์เพราะครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคม² ซึ่งทำหน้าที่วางรากฐานให้แก่สังคม สังคมจะออกมาในรูปใดขึ้นอยู่กับบทบาทและหน้าที่ของคนในชาติและของครอบครัว ครอบครัวจะทำหน้าที่ใดก็เพียงใดก็ขึ้นอยู่กับสมาชิกของครอบครัวนั้น ๆ³

ครอบครัวเป็นสังคมกลุ่มแรก (Prime Social Group) ที่เด็กเป็นสมาชิกอยู่และสำนึกว่าตนมีส่วนสำคัญหรือเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น⁴ ครอบครัว

¹ Felix P. Bistek, "Problems in Identifying Social Work Values," Values in Social Work : A Re-examination (New York : National Association of Social Workers, 1967), p.22.

² Walter A. Friedlander, Introduction to Social Welfare, p.346.

³ สมาคมทศวรรษศาสตร์แห่งประเทศไทย, ครอบครัวสัมพันธ์ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิบูลย์กิจ, 2518), หน้า 89.

⁴ ชาย เสวีกุล, พ.ศ.ต., "ปัจจัยทางครอบครัวอันมีส่วนสัมพันธ์กับอาชญากรรม," อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517), หน้า 86.

จึงเป็นตัวแทนของการควบคุมทางสังคมที่สำคัญ เป็นสถาบันเบื้องต้นที่ให้การอบรม
 สอนสมาชิกให้บรรลุมาตรฐานต่าง ๆ ของสังคมและควบคุมพฤติกรรมบางอย่างของ
 มนุษย์ให้เป็นไปตามสังคมกำหนด¹ นับว่าครอบครัวเป็นสถาบันสังคมที่สำคัญและ
 คงทนที่สุด เป็นสังคมหน่วยแรกที่มีความผูกพันและร่วมมืออย่างใกล้ชิดที่สุดทั้งใน
 ด้านความเป็นอยู่ ด้านจิตใจ และอารมณ์² นักสังคมวิทยาถือว่าครอบครัวเป็นหน่วย
 งานที่สำคัญของสังคม เสถียรภาพของสังคมใดจะมั่นคงเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับเสถียรภาพ
 ของแต่ละครอบครัวในสังคมนั้น³ ถ้าครอบครัวมีความสุขสมาชิกในครอบครัวก็เป็น
 สุขด้วย ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานของชีวิตมนุษย์⁴

สรุป ค่านิยมเป็นแนวความคิดปรัชญาเฉพาะ (Certain Philosophy
 Concepts) ซึ่งถือเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์⁵ ได้แก่

1. บุคคลแต่ละคนถือเป็นสิ่งที่ควรคำนึงเบื้องต้นของสังคม
2. บุคคลและสังคมย่อมพึ่งอาศัยซึ่งกันและกัน

¹ สุพัศตรา สุภาพ, สังคมวิทยา (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521)
 หน้า 96.

² ชาย เสวีกุล, พ.ศ.ศ., อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา, หน้า 87.

³ สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก รายงานการวิจัยฉบับที่ 9
เรื่องอิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็ก (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2520),
 หน้า 68.

⁴ Dora Peyser, The Strong and the Weak (Sydney : Curawong
 Publishing Co., 1975), p.36.

⁵ Harriet M. Bartlett, The Common Base of Social Work Practice,
 p.221.

3. บุคคลและสังคมย่อมมีความรับผิดชอบซึ่งกันและกัน
4. มนุษย์ย่อมมีความต้องการต่าง ๆ คล้ายกัน แต่ในขณะเดียวกัน บุคคลแต่ละคนย่อมมีคุณสมบัติเฉพาะตัวและแตกต่างจากผู้อื่น
5. ลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตยอย่างหนึ่งก็คือ การตระหนักถึงความสามารถของบุคคลแต่ละคน และขอสมมุติฐานที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของบุคคลที่จะต้องมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในสังคม
6. สังคมมีความรับผิดชอบที่จะต้องจัดหาแนวทาง ซึ่งจะช่วยขจัดหรือป้องกันสิ่งต่าง ๆ อันจะเป็นอุปสรรคต่อการตระหนักในตนเอง (self realization) เป็นต้นว่า ความไม่สมดุลระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม

ข. ค่านิยมเฉพาะในงานสังคมสงเคราะห์ ในการที่จะเข้าใจถึงพฤติกรรมของบุคคล กลุ่มคน และชุมชนที่นักสังคมสงเคราะห์ทำงานด้วยให้ดียิ่งขึ้น นักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องเข้าใจค่านิยมเฉพาะในงานสังคมสงเคราะห์ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้คือ

1. ปัจเจกภาพ (Individualization) มีผู้ให้คำจำกัดความของปัจเจกภาพไว้ดังนี้คือ

Biestek ได้อธิบายว่า ปัจเจกภาพ หมายถึง การรับรู้และเข้าใจในตัวผู้รับบริการสงเคราะห์และแต่ละคนว่าย่อมแตกต่างกัน โดยมีคุณลักษณะเฉพาะตัวของเขา ดังนั้นในการนำเอาหลักการและวิธีการต่าง ๆ ไปใช้ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับบริการสงเคราะห์เพื่อช่วยให้เขาปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น ก็ย่อมต้องนำไปใช้ในวิธีการที่แตกต่างกันไปด้วย¹

1

Raymond Plant, Social and Moral Theory in Casework

(London : Routledge & Kogan Paul, 1970), p.2.

จิตติมา โสภารัตน์ ใ้ข้อธิบายว่า บัจเจกภาพ หมายถึง ความสำคัญ และการแสดงออกในความเป็นตัวเองของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง บุคคลแต่ละคนย่อมแตกต่างกันคือ แต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะตัวของเขา เป็นบุรณะภาพในตัวเองทั้งทางร่างกาย อารมณ์ บุคคลลิกภาพ รวมทั้งความต้องการต่าง ๆ ด้วย ¹

บัจเจกภาพนี้ถือว่าเป็นค่านิยมอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในงานสังคมสงเคราะห์ Boethius กล่าวว่า ธรรมชาติของคนทั่ว ๆ ไปก็เหมือนกัน แต่ก็มีลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลซึ่งอาจจะแตกต่างกันโดยกรรมพันธุ์ สิ่งแวดล้อม ความสามารถทางสมอง กิจกรรมที่เขาสนใจ ประสบการณ์ สิ่งเร้าภายในและภายนอก เป็นต้น ดังนั้น อารมณ์และความจำของเขาจึงมีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึกและต่อพฤติกรรมอันเป็นลักษณะนิสัยแต่ละคนด้วย ²

เมื่อผู้รับการสงเคราะห์แตกต่างจากคนอื่น ๆ วิธีการช่วยเหลือเขาก็จำเป็นต้องช่วยในวิถีทางที่แตกต่างกัน และในการช่วยเหลือผู้รับการสงเคราะห์นั้น ต้องให้ผู้รับการสงเคราะห์ใช้ความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ในตัวเขาแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเขาเอง

ผู้รับการสงเคราะห์มายังสถานสงเคราะห์เพราะความรู้สึกของเขาสับสน วุ่นวายไม่สามารถจะแก้ปัญหาของเขาเองได้ ดังนั้นเขาต้องการความเอาใจใส่ ความรู้สึกเป็นส่วนตัวและช่วยในการปรึกษาหารือ รู้จักชื่อ สภาวะและการครองของเขา ³

¹ จิตติมา โสภารัตน์, "ค่านิยมในงานสังคมสงเคราะห์," ใน ยุพา วงศ์ไชย, บรรณาธิการ. การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์, หน้า 88.

² Felix P. Biestek, The Case Work Relationship, p.26.

³ Hamilton, Theory and Practice of Social Case Work, p.152.

ถ้า นักสังคมสงเคราะห์สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้รับการสงเคราะห์แล้ว เขาก็กล้าที่จะบอกหรืออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ของเขาเองตลอดจนให้ความคิดในสภาวะของเขาแก่นักสังคมสงเคราะห์ เขาก็จะมีความรู้สึกเข้าใจ เพราะนักสังคมสงเคราะห์เคารพต่อเขาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการยอมรับความรู้สึกของเขาเกี่ยวกับตัวเขาเอง เกี่ยวกับ การมาเพื่อให้ความช่วยเหลือ และเกี่ยวกับสภาวะที่เรงควนของเขา เพียงแต่ผู้รับการสงเคราะห์ มีความรู้สึกว่าเขาไม่พึงเจกภาพแม่เพียงเล็กน้อยและนักสังคมสงเคราะห์เข้าใจในปัญหา ของเขาก็จะทำให้เขาเข้ามาขอความช่วยเหลืออย่างมีสัมพันธภาพ ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับปัจเจกภาพของผู้รับการสงเคราะห์แต่ละคน ¹

สังคมสงเคราะห์สมัยใหม่ เน้นตรงจุดสำคัญของผู้รับการสงเคราะห์นั่นก็คือ การแสดงออกในปัญหาของแต่ละคน การวินิจฉัยปัญหาเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ และ เป้าหมายต่าง ๆ เป็นแผนงาน การบำบัดความช่วยเหลือและการสร้างสัมพันธภาพ นับว่าเป็นขั้นแรกของปัจเจกภาพ ผู้รับการสงเคราะห์แต่ละคนมีความแตกต่างกัน ปัญหาแต่ละปัญหาก็เฉพาะอย่างไม่เหมือนกันและการบริการทางสังคมก็ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมเฉพาะอย่างในสภาวะนั้น ๆ ฉะนั้นนักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องศึกษาพิจารณาผู้รับการสงเคราะห์แต่ละคนเป็นราย ๆ ไป

2. การนับถือบุคคล (Respect for Persons) การนับถือบุคคลหมายถึง การยอมรับนับถือในความเป็นบุคคล หรือในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง ซึ่งมีเกียรติ ศักดิ์ศรีและมีคุณค่า ²

การนับถือบุคคลนี้ เป็นสิ่งที่ยังอันทำให้งานสังคมสงเคราะห์มีลักษณะพิเศษโดยเฉพาะ นั่นก็คือเป็นการนับถือบุคคลในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง ไม่ใช่ใน

¹ Ibid., p.154.

² Jonathan Moffett, Concepts in Casework Treatment (London : Routledge & Kegan Paul, 1968), p.27.

ฐานะของบทบาทใดบทบาทหนึ่งที่บุคคลนั้นกำลังแสดงอยู่¹ ดังนั้นนักสังคมสงเคราะห์ จึงต้องยึดถือค่านิยมในการนับถือบุคคลในฐานะที่เขาเป็นบุคคลคนหนึ่ง ต้องพิจารณา ผู้รับการสงเคราะห์ตามความเป็นจริง โดยไม่ต้องคำนึงถึงบทบาทที่ผู้มารับการ สงเคราะห์กำลังกระทำอยู่

การยอมรับในศักดิ์ศรีของบุคคล หมายความว่า บุคคลที่เป็นมนุษย์พึงได้ รับการยอมรับว่า เป็นผู้มีความมีค่าเพราะประโยชน์ที่เขามีต่อสังคมหรือเพราะ การที่เขามีความสามารถในการผลิต แต่เป็นเพราะเขาเป็นหน่วยหนึ่งในสังคม มนุษย์ที่มีความสามารถในการคิดหาเหตุผล สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคม และมีความคิดอย่างอิสระ² งานสังคมสงเคราะห์ยอมรับว่า ความยากจนของคน จนทั้งหลายนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาวะการณ์ทางสังคมภายนอก ภาษีเป็นผล ที่เกิดความบกพร่องส่วนตัวของเขาอย่างเฉยไ่มและยังถือว่า บุคคลที่ประสบทุกข์ นั้นเป็นเนื้อแท้หนึ่งหนึ่งของสังคมทั้งสังคมไม่ใช่เป็นเพียงภาวะ แต่เป็นสิ่งที่จะต้อง จัดการแก้ไข นักสังคมสงเคราะห์ต้องช่วยให้ผู้รับการสงเคราะห์มีความสามารถที่จะ เติญกับชีวิตตามความเป็นจริงคือชีวิตตามสภาพที่เขาเป็นอยู่ ให้เขาสู่ความกล้าหาญ ปราศจากความเกรงกลัวหรือมงายไร้เหตุผล

Waters ได้แสดงถึงทัศนะของนักสังคมสงเคราะห์ว่า ทัศนคติของ นักสังคมสงเคราะห์ต่อมนุษย์นั้นเป็นทัศนคติแห่งความเคารพคือเคารพในคุณค่าของบุคคล³

¹ Ibid., p.28.

² Neel and Rita Timms, Perspectives in Social Work, p.184.

³ Mirian Van Waters, Readings in Social Case Work (New York : Columbia University Press, 1967), p.32.

ซึ่งความเห็นนี้คล้ายคลึงกับ Jane Hoey ที่ว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีคุณค่าและเป็น
 สัตว์ที่ประเสริฐ บุคคลแต่ละคนเป็นปัจเจกชนพิเศษเฉพาะตนซึ่งมีเกียรติ ศักดิ์ศรี
 ตึกตัวมาโดยกำเนิด และมนุษย์ยังเป็นสัตว์สังคมที่บุคคลอื่นจะต้องเคารพอีกด้วย¹
 ดังนั้นนักสังคมสงเคราะห์ควรจะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มารับการสงเคราะห์ด้วย
 ความจริงใจมิใช่กระทำเพราะหน้าที่บังคับ²

3. การยอมรับ (Acceptance) หมายถึง การยอมรับของ
 บุคคลอื่นตามสภาพที่เขาเป็นอยู่ไม่ว่าในสถานะหรือในพฤติกรรมใด ๆ ก็ตาม³ เช่น
 ลักษณะของความก้าวร้าว การเป็นศัตรู ความไม่มีอิสระหรือขาดความยุติธรรมที่
 ผู้รับการสงเคราะห์แสดงออกมา นักสังคมสงเคราะห์ต้องยอมรับเขา คือ แสดงความ
 สุภาพ ความอดทน เต็มใจที่จะรับฟังไม่ไขว่จากรณหรือเหยียดหยามเขา นักสังคม
 สงเคราะห์ต้องยอมรับเขาเสมือนเพื่อนมนุษย์คนหนึ่งต้องตระหนักถึงความต้องการและ
 ต้องช่วยเหลือเขาอย่างแท้จริง ต้องทำให้ผู้รับการสงเคราะห์มีความรู้สึกอบอุ่น

หลักการยอมรับ (Principle of Acceptance) นักสังคมสงเคราะห์
 ต้องยอมรับผู้รับการสงเคราะห์ตามความเป็นจริงตามสภาพที่เขาเป็นอยู่ ไม่พยายาม
 ให้ความมั่นใจหรือให้การสนับสนุนผู้รับการสงเคราะห์ในทางที่ผิด ต้องสร้าง
 สัมพันธภาพกับผู้รับการสงเคราะห์ ไม่คิดหรือหวังเอาเองว่าผู้รับการสงเคราะห์ควร
 จะเป็นแบบนี้แบบนั้น แมวนักสังคมสงเคราะห์ไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมบางอย่างของ
 ผู้รับการสงเคราะห์ก็ตาม นักสังคมสงเคราะห์ก็ยังคงสนใจ ยินดีและพร้อมที่จะให้

¹ Jane M. Hoey, "Social Work Concepts and Methods in the Postwar
 World." p.36.

² Mirian Van Waters, Readings in Social Case Work, p.32.

³ Felix P. Biestek, The Case Work Relationship, pp.65-70.

ความช่วยเหลือ โดยไม่คำนึงว่าผู้รับการสงเคราะห์จะเป็นบุคคลประเภทใด หากจน
 ราววย พิจารณาคุณภาพหรือมีพฤติกรรมอันไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ถ้านักสังคม
 สงเคราะห์จะช่วยเหลือเขาก็ต้องยอมรับตามสภาพที่เขาเป็นอยู่ (he is) ไม่ใช่หวังจะ
 เปลี่ยนแปลงเขาแต่ต้องรู้จักใช้ศิลปะของการช่วยเหลือเหมือนกับศิลปะอื่น ๆ บาง¹
 หลักของการยอมรับในทางสังคมสงเคราะห์นั้นจะเริ่มต้นจากการที่ว่าผู้รับการสงเคราะห์
 ตกอยู่ในสภาวะอย่างไร และทุก ๆ ขั้นตอนในกระบวนการช่วยเหลือก็เกี่ยวข้องกับ
 กับผู้รับการสงเคราะห์ว่าในแต่ละขณะเขาเป็นอย่างไร นักสังคมสงเคราะห์ต้อง
 ยอมรับว่าผู้รับการสงเคราะห์ที่เป็นผู้มีปัญหา มีความทุกข์ยากเดือดร้อน ต้องยอมรับ
 โดยไม่ลำเอียง ไม่ตำหนิติเตียนและไม่ปฏิเสธผู้รับการสงเคราะห์²

จุดประสงค์ของการยอมรับ Biestek³ กล่าวว่า จุดประสงค์ของการ
 ยอมรับได้แก่

1. เคารพนับถือเขาเสมือนกับเพื่อนมนุษย์คนหนึ่ง
2. ช่วยบุคคลที่มีปัญหาหรือมีความจำเป็น
3. เพิ่มบางสิ่งบางอย่างเพื่อให้เขามีความสุขเหมือนกับบุคคลอื่น ๆ
4. ช่วยให้เขามีสภาพดีขึ้น สามารถฟื้นฟูสภาพเดิมได้ใหม่ ให้เขา
 สามารถดำเนินชีวิตได้อีกครั้งหนึ่ง

จุดประสงค์ ของการยอมรับจะช่วยให้ นักสังคมสงเคราะห์ เข้าใจสภาพความ
 เป็นจริงของผู้รับการสงเคราะห์และช่วยให้เขาหลุดพ้นจากสภาพที่เป็นอยู่ ทำให้ผู้รับ
 การสงเคราะห์มีความรู้สึกปลอดภัยในการเปิดเผยตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้า
 เผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้น

¹ Walter A. Friedlander, Introduction to Social Welfare, p.65.

² Ibid., p.64.

³ Felix P. Biestek, The Case Work Relationship, p.70.

อุปสรรคของการยอมรับ อุปสรรคสำคัญในการยอมรับของนักสังคมสงเคราะห์ที่มีต่อการรับการสงเคราะห์มีหลายประการ เป็นต้นว่า นักสังคมสงเคราะห์ขาดความรู้ในเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ ขาดความมั่นใจในตนเอง การไม่ยอมรับความจริงของตนเอง อคติและความไม่ยุติธรรม นักสังคมสงเคราะห์ที่กักเอาความรู้สึกของตนเองว่าเป็นความรู้สึกของผู้รับการสงเคราะห์และความยุ่งยากของการยอมรับ การปรับสภาพให้ดีขึ้น ที่สำคัญที่สุดคือนักสังคมสงเคราะห์ขาดความตระหนักในตนเอง อันจะเป็นเครื่องทวงเหนี่ยวให้นักสังคมสงเคราะห์ขาดการสังเกตความจริงต่าง ๆ และไม่ไต่ช่วยเหลือผู้รับการสงเคราะห์เหมือนที่เขาเป็นอยู่จริง ๆ เหล่านี้เป็นต้น

นักสังคมสงเคราะห์ทุกคนมีทักษะในการยอมรับแตกต่างกัน ไม่มีนักสังคมสงเคราะห์คนใดที่จะยอมรับอย่างถูกต้อง¹ ดังนั้นในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์จะต้องเปิดโอกาสให้นักสังคมสงเคราะห์มีทักษะอย่างกว้างขวางในการยอมรับบุคคลที่เขาบริการ

4. การตัดสินใจโดยผู้รับการสงเคราะห์เอง (Client - Self Determination) การตัดสินใจด้วยตนเอง หมายถึง ความสามารถในการเลือกสรรในการตัดสินใจและการพิจารณาทางดำเนินชีวิตต่าง ๆ ด้วยตนเอง² ในงานสังคมสงเคราะห์เชื่อว่า บุคคลมีความสามารถที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง ผู้รับการสงเคราะห์มีสิทธิและจำเป็นที่จะตัดสินใจโดยตนเอง สามารถมีส่วนร่วมในปัญหา

¹ Ibid., p.81.

² Scott Briar and Henry Miller, Problem and Issues in Social Casework (New York : Columbia University Press, 1963), p.42.

นั้น ๆ โดยการให้ขอเท็จจริงต่าง ๆ ตลอดจนออกความเห็นในการตัดสินใจ มีใช้
 นักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว หรือให้นักสังคมสงเคราะห์ทำทุก
 สิ่งทุกอย่างให้ ทั้งนักสังคมสงเคราะห์และผู้บริหารสงเคราะห์ควรจะทำงานร่วมกัน
 มากกว่า¹ ถ้านักสังคมสงเคราะห์ศึกษากำเนิดปัญหาของผู้รับบริการสงเคราะห์เองทั้งหมด
 จะทำให้ผู้บริหารสงเคราะห์ไม่สามารถดำเนินงานของเขาด้วยตนเองได้ ต้องขึ้น
 อยู่กับผู้อื่นตลอดเวลา บุคคล กลุ่มชนและชุมชน จะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา
 ของตนเอง ผู้บริการสงเคราะห์ผู้เดียวเท่านั้นจะเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุดว่าอะไรจะเป็นสิ่ง
 ที่แก้ปัญหาของตัวของเขาเอง นักสังคมสงเคราะห์จะต้องช่วยเหลือให้เขาบรรลุ
 ถึงข้อตัดสินใจเช่นนั้น จะต้องไม่จัดการหรือกำหนดวิธการกระทำของเขา นักสังคม
 สงเคราะห์ต้องให้อิสระ เสรีภาพแก่ผู้บริหารสงเคราะห์เลือกสรรแนวทางปฏิบัติ
 ในการตัดสินใจดำเนินชีวิต หรือในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง²
 และเชื่อว่าเป็นสิทธิของผู้บริการสงเคราะห์ด้วย ดังที่ Raymond Plant กล่าว
 ไว้ว่า

การสังคมสงเคราะห์เฉพาะรายเป็นการช่วยเหลือครอบครัว
 และบุคคลแต่ละคนให้พัฒนาความสามารถและพัฒนาโอกาสที่จะมี
 ชีวิตอยู่ได้โดยได้รับความพอใจทั้งทางกายส่วนตัวและสังคม
 การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์นี้ใด นักสังคมสงเคราะห์ต้องรับรู้
 ว่า ผู้บริการสงเคราะห์จะต้องควบคุมและดำเนินชีวิตด้วย
 ตนเอง สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของผู้บริการสงเคราะห์
 นี้จะยังคงมีอยู่ครบเท่าที่เขาได้แสดงออกถึงสิทธิที่มีอยู่ต่อผู้อื่นด้วย³

¹ Walter A. Friedlander, Concepts and Methods of Social Work,

2 d. ed. (New Jersey : Prentice Hall, 1976), p.68.

² Felix P. Biestek, The Casework Relationship, p.101.

³ Raymond Plant, Social and Moral Theory in Casework, p.27.

ในกระบวนการช่วยเหลือนั้น นักสังคมสงเคราะห์ต้องช่วยให้ผู้รับการสงเคราะห์ร่วมมือและร่วมกระทำ และที่สำคัญที่สุดคือ ให้ผู้รับการสงเคราะห์เป็นผู้ตัดสินใจครั้งสุดท้ายเพราะถือว่าเป็นสิทธิและความรับผิดชอบของเขา¹ นักสังคมสงเคราะห์อาจจะเสนอแนะใดเฉพาะส่วนที่เกื้อหนุนเขาเท่านั้น แต่ในกระบวนการที่บุคคลนั้นตกอยู่ในความเดือดร้อน เขาจะดำเนินชีวิตของเขาเอง นักสังคมสงเคราะห์จะช่วยเหลือเขาเพียงแต่ดูแลและไม่ให้ผู้อื่นเข้าแทรกแซงและให้โอกาสแก่เขาในการตัดสินใจต่าง ๆ ด้วยตนเอง

อย่างไรก็ดี การตัดสินใจด้วยตนเองนี้ย่อมมีขอบเขตจำกัด เช่นในกรณีที่นักสังคมสงเคราะห์เห็นว่า การตัดสินใจของผู้รับการสงเคราะห์เพื่อกระทำการบางอย่างนี้อาจเป็นอันตรายต่อเขา ต่อครอบครัว และต่อสังคม หรือกระทบกระเทือนต่อบุคคลอื่น หรือในกรณีที่ผู้รับการสงเคราะห์ไม่มีความสามารถในการใช้สิทธิตัดสินใจด้วยตนเอง เช่น อยู่ในวัยเด็ก คนไข้โรคจิตหรือโรคประสาท ซึ่งไม่สามารถที่จะเข้าใจสภาพตามความเป็นจริงเพราะมีปัญหาทางสุขภาพจิต การศึกษาต่ำ หรือค่านิยมเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือในกรณีของการคุ้มครองเด็ก ซึ่งบางครั้งนักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องตัดสินใจแยกเด็กออกจากครอบครัวและจำเป็นต้องตัดสินใจเองโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับการสงเคราะห์เป็นสำคัญ

5. การรักษาความลับ (Confidentiality) การรักษาความลับ² หมายถึง การเก็บรักษาเรื่องราวต่าง ๆ ของผู้รับการสงเคราะห์ไว้เป็นความลับ

¹ Gordon Hamilton, Social Work as Human Relationship (New York: Columbia University Press, 1949), p.240.

² Suanna J. Wilson, Confidentiality in Social Work (New York: Free Press, 1978), p.6.

ไม่แพร่พรายให้คนอื่นรู้ไม่ไปวิจารณ์ในที่สาธารณะในระหว่างเพื่อนฝูงและครอบครัว
เป็นต้น

การรักษาความลับเป็นข้อผูกมัดทางจรรยาของนักสังคมสงเคราะห์ เป็น
สิ่งที่จำเป็นสำหรับการบริการทางสังคมสงเคราะห์ให้ดียิ่งขึ้นเพื่อใช้ในการสืบหา
ข้อเท็จจริงในการช่วยเหลือ ผู้รับบริการสงเคราะห์จะบอกเรื่องราวเหล่านั้นก็ต่อ
เมื่อเขาคิดว่าเรื่องนั้น ๆ จะไม่เป็นที่เปิดเผยแก่คนอื่น ๆ และนักสังคมสงเคราะห์
จะต้องมีสัมพันธภาพทางวิชาชีพที่ดีต่อเขา ทำให้เขามีความเชื่อมั่นกับการให้ข้อมูล
ต่าง ๆ ¹ ถ้านักสังคมสงเคราะห์ละเมิดความลับเหล่านั้นสัมพันธภาพก็จะถูกทำลายลง
และอาจจะทำให้ชื่อเสียงของผู้รับบริการสงเคราะห์เสียหายได้

เมื่อผู้รับบริการสงเคราะห์เปิดเผยความลับแก่นักสังคมสงเคราะห์แล้ว
อาจจะเข้าใจเป็นนัยว่า เรื่องเหล่านั้นนอกจากนักสังคมสงเคราะห์ทราบแล้ว
ก็อาจจะมิบุคคลอื่น ๆ ในหน่วยงานนั้น ๆ ทราบด้วย ในกรณีที่ผู้ร่วมงานเป็นคณะ
เช่นนักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา พยาบาล ครู พอบานแมบาน
เป็นต้น การที่จะให้ผู้ร่วมงานในกลุ่มใดทราบถึงความลับของผู้รับบริการสงเคราะห์
ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ

1. นักสังคมสงเคราะห์ไม่ได้มีสิทธิเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียวในการให้
บริการแต่ต้องขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่ให้บริการด้วย
2. ภายในหน่วยงานนั้นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลอื่น ๆ ด้วย
จึงจะให้บริการที่มีประสิทธิภาพได้

1

Harleigh B. Trecker, Social Group Work : Principle and Practices (New York : Association Press, 1972), p.77.

งานสังคมสงเคราะห์กระทำคนเดียวไม่ได้ต้องร่วมกันปรึกษาเรื่องราวต่าง ๆ กับบุคคลอื่น ๆ ในหน่วยงานด้วย แมว่าความลับจะกระจายไปยังบุคคลอื่น ขอผู้ที่มีหน้าที่รักษาความลับก็ยังคงอยู่ มันจะผูกมัดทุก ๆ คนที่มีส่วนรวมเท่าเทียมกัน

ในบางกรณี อาจจะเป็นความลับที่ค่อนข้างพิเศษ ก็ต้องชี้แจงให้ผู้รับการสงเคราะห์ทราบด้วย แต่สิ่งที่ยุ่งยากที่สุดก็คือ การเปิดเผยความลับระหว่างภายในและภายนอกหน่วยงานที่ให้บริการ ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริการที่จะต้องตัดสินใจ การร่วมปรึกษาความลับภายในและภายนอกหน่วยงานก็เพื่อช่วยเหลือผู้รับการสงเคราะห์ทั้งสิ้น การเปิดเผยความลับของผู้รับการสงเคราะห์จะต้องมีเหตุผลอย่างเพียงพอ ดังนั้นแต่ละหน่วยงานก็ต้องระมัดระวังเรื่องราวที่จะร่วมกันปรึกษาความลับกับกลุ่มต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานโดยเฉพาะกับภายนอกหน่วยงาน ผู้ร่วมงานจะต้องมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพซึ่งพอจะกล่าวเป็นประโยคสั้น ๆ ได้ดังนี้ "นับถือและให้ความปลอดภัยในสิทธิของบุคคล ให้บริการอย่างเป็นกันเองในการติดต่อกับหน่วยงานที่ให้บริการ รักษาความลับและมีความรับผิดชอบในเรื่องที่ผู้มารับการสงเคราะห์ได้บอกแก่เรา" ¹

สรุปเกี่ยวกับการรักษาความลับของผู้มารับการสงเคราะห์นี้ นักสังคมสงเคราะห์ต้องตระหนักว่าเป็นสิ่งที่ละเมิดมิได้ ผู้รับการสงเคราะห์จะไม่ให้ความ

1

National Association of Social Workers "Code of Ethics"
Standards for the Professional Practice of Social Work (New York :
 American Association of Social Worker, 1951), p.5.

รวมมือเต็มทีถ้าเขามีความรู้สึกว่า นักสังคมสงเคราะห์ละเมิดต่อเขา เขาต้องการ
บรรยากาศของการรักษาความลับมากกว่าการพูดที่ให้ความมั่นใจแก่เขา เป็นต้นว่าการ
ทำให้เสียงเบาลงเมื่อเกรงว่าผู้อื่นจะได้ยินหรือพูดจาอ่อนโยน สุภาพกับเขา บรรยากาศ
นี้จะให้ความมั่นคงแก่เขา จะเกิดความไว้วางใจแก่นักสังคมสงเคราะห์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
และจะบอกเรื่องราวต่าง ๆ อันเป็นปัญหาหรือความจริงเกี่ยวกับตัวเขาให้ทราบซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่อไป

จะเห็นได้ว่าค่านิยมในงานสังคมสงเคราะห์ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดได้จากแนว
คิดต่าง ๆ อันเป็นปรัชญาพื้นฐานในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น
และสำคัญยิ่งต่อนักศึกษาสังคมสงเคราะห์และนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพพึงต้องทราบ
เพื่อจะได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ให้ได้ผลดี นอกจากนี้
ยังต้องเรียนรู้ถึงค่านิยมส่วนตัวของผู้มารับการสงเคราะห์และค่านิยมของสังคมที่ตน
ปฏิบัติงานอยู่ควย รวมทั้งการเข้าใจ การตระหนัก การรับรู้ และนำค่านิยมดังกล่าว
แล้วไปปฏิบัติ อยางไรก็ตามการพิจารณาค่านิยมในงานสังคมสงเคราะห์ในเมืองไทย
จำเป็นอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงค่านิยม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และความ
เชื่อดั้งเดิมของสังคมไทย ทั้งนี้จะต้องมีการปรับและยึดหยุ่นให้เข้ากับสถานการณ์และสภาพ
แวดล้อมเป็นราย ๆ ไป งานสังคมสงเคราะห์จึงจะประสบผลสำเร็จ.